

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXIX. Janven. Pcvniaria Sev Partiti. De acceptatione ac implemento tractæ seu litterarum cambii in nundinis cumaliqua protestatione, ut vulgò dicitur sotto protesto, An id alteret naturam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

nizantur cambia platealia, sed quia casus præbuit illa reddita esse nimium excessiva, idcirco ex quodam æquativo arbitrio illa moderata fuerunt ad rationem nundinalium, calculatis tamen etiam provisionibus, aliisque expensis, adeo ut importarent ad novem pro centenario, & sic in quantitate excedente istam taxam conventionalem, ideoque cessabat ratio moderatioris; & ex his dicitur sententia rei conventi absolutoria, quæ tendendo ad solam veritatem, iusta, & probabilis visa est. causæ autem factum fuit circa hanc ultimam difficultatem, quod iudex, absque doctrinarum necessitate dictam responsum bene perceperit, nam alias ex eo quod non adessent doctrinæ, vel decisiones, quæ in verbis ita firmarent, reputatum fuisset proprium ratiocinium, sive distinctio ex capite iuxta eas quas frequenter Advocati experientur frigiditates, risum, ac iram eodem tempore excitantes.

JANVEN PECUNIARIA

S E V

PARTITI

P R O

CAROLO SPINOLA

C V M

DOCTIS, & VAMBARLIS.

Responsum pro veritate.

De acceptatione ac implemento tractæ seu litterarum cambii in nundinis cum aliqua protestatione, ut vulgò dicitur, *sotto protesto*, An id alteret naturam negotii, ita ut solventi non competat illud jus, vel actio, quæ aliàs contra scribentem vel socios competere; Et de litteris certioratoriis, vulgò nuncupatis *d'auviso*, an obligent necne scribentem, & quid operentur in hac materia tractarum seu litterarum cambii.

S V M M A R I V M

- 1 *Falli series*
- 2 *De rationibus dubitandi.*
- 3 *Socius obligat consocium etiam in solidum in concernentibus negotium sociale.*
- 4 *Quod sit rationabile, & necessarium pro usu commercii.*
- 5 *Ampliatur etiam dissoluta societate non notificata dissolutione.*
- 6 *An id procedat in societate particulari.*
- 7 *Litteræ certicatoria, seu d'auviso, an & quando*

*obligent, & probent.*8 *De materia acceptationis, & solutionis litterarum cambii sub protesto.*9 *An & quando gesta per procuratorem præjudicent principali.*

DISC. XXIX.

Publicæ ut moris est, decreto Senatus Reipublicæ Venetæ, super partito faciendo cum negotiatoribus, accipiendi duc. 100. m. pro belli Cretenis necessitatibus, restituendos spatio aliquorum annorum ex redditibus aliquarum salinarum ad id assignatis, cum utilitate interim scut. 7. pro centenario & anno, partitum prædictum inierunt Cassionis Docti, & Vambarli negotiatores. qui non habentes tantam pecuniam præ manibus promptam, curaverunt eam in toto, vel in parte habere in Civitate lanuensi à diuersis particularibus admissis ad huius negotii participationem, in qua isti contenti fuerunt magis moderato utili scutorum sex cum dimidio, remittendo ipsis Cassionis, Doctis & Vambarlis pro eorum industria & cura residuum dicti lucri, sub ea tamen lege, quod solvendo ipsi pecunias in scutis marcarum, in eisdem tam pro sorte, quam intersuris seu utilibus reintegratio sequi deberet, ita in hanc speciem convertendo æquivalentiam, quæ ex dictis assignamentis in ea ducatorum monetæ specie exigeretur; Cumque unus ex dictis ad hanc participationem admissis esset Carolus Spinola pro rata scutorum bis mille auri marcarum pro ista Cassioni eidem litteras cambii scripserunt seu tractam fecerunt pro nundinis Novarum solvendam quibusdam de Taliacarne eorum correspondentibus, assignando in eisdem litteris, (quæ in nimium brevibus parvis pagellis concipi solent) tractam causam relativè ad alias litteras certioratorias quæ vulgò dicuntur *d'auviso* seu *di spaccio*, cum illis consuetis verbis, *come si auviso*; Eademque die præfati Docti, & Vambarli diversam campforiam rationem exercebant ab illa dictorum de Cassionis litteras, certioratorias, eidem Carolo scripserunt, quod dicta tracta per Cassiones ea die sibi facta esset in causam dicti partiti, ac in executionem conventionis in ita super participatione; Dictaque tracta per Carolo absentis procuratorem seu correspondentem acceptata & impleta cum protestatione se revalendi, nedum à dictis Cassionis scribentibus, sed etiam à præfatis Doctis & Vambarlis, ac ab assignamentis dicti partiti &c, sequuta postmodum decoctione illorum de Cassionis, atque Carolo pro ejus reintegratio- ne suas actiones dirigente contra præfatos Doctos & Vambarlos, cum isti negarent se ad aliquid teneri, ex eo quod de aliquo ipsorum mandato pro huiusmodi, solutione facienda non constaret; Hinc desuper ex parte dicti Carolo pro veritate consultus fui, An contra præfatos dictam actionem haberet necne.

Rationes dubitandi, in quadam notula transmissa duæ erant; Vna scilicet, quod Carolus solvens sequutus esset solam fidem illorum de Cassionis, qui tractam fecerant, ideoque nullam haberet actionem contra ipsos qui nullum desuper dederant mandatum, sine quo, cum non ageretur de societate univèrsali, sed de solo negotio particulari, ex gestis cum uno socio non debent remanere alii obligati; Nil obstantibus di-

dictis litteris certioratoris, stante quod in eis denunciatur tantum dictam tractam esse in causam partiti, sed non dicunt scribentes, quod solvi deberet, & sic nullum continerent mandatum; Et secundò quod dicta tracta implementum sequutum non esset purè & liberè, sed cum protestatione prædicta, ideoque eos non afficeret, quamvis aliàs afficere deberet, ubi purè & liberè sequutum esset, supponendo in eadem notula huiusmodi difficultates reputari nimium considerabiles, nullam tamen deducendo specialem rationem vel auctoritatem, cui difficultas inniteretur.

His tamen non obstantibus, ac nisi concurrerent aliæ facti circumstantiæ illud alterantes, Respondi pro meo iudicio clarum videri bonum ius præfati Caroli, nullamque dignosci probabilem dubitandi rationem; Cum enim præfati Docti, Vambarli, & Cassioni, quamvis diuersas camporias rationes exercentes, simul uniti dictum partitum cum Republica in solidum se obligantes suscepissent, eodemque modo admisissent præfatos particulares pecuniam respectivè pro eiusdem partiti effectuione subministrantes, ad participationem negotii; Hinc de plano resultare dicebam quod inter præfatos, qui partitum susceperunt à Republica, quamvis non socios totius rationis camporiae seu negotiationis, inita fuisset super isto negotio societas, tam in ordine ad ipsam Republicam seu Senatum super dicto partito, quam in ordine ad præfatos particulares in eiusdem negotii causam pecuniam subministrantes, atque ad participationem admissos; Quo posito, ubi etiam præfati Docti & Vambarli non scripsissent præfatas litteras certicatorias, aliàs *d' auiso*, adhuc tamen obligati in solidum remanerent ex facto consocii, ex vera passimque in foro recepta conclusione, quod inter socios de iurè datum censetur reciprocum mandatum, per quod quilibet eorum commune negotium administrare potest, atque in eiusdem negotii causam consocios etiam in solidum obligare ad text. in l. penul. §. fin. Et. sitamen plures ff. de exercitor. act. cum concordant. apud Surd. decis. 213. num. 1. & seqq. Gratian. discept. 279. num. 1. & discept. 967. num. 4. Rot. apud Cels. decis. 2. num. 1. 2. & sequius.

Et quando desuper non haberemus juris dispositionem, id evidenter comprobarent, tam ipsa ratio naturalis, quam communis usus commercii mercantilis, cum aliàs negotia socialia, quæ frequentius habent socios in diversis locis existentes, aliàs explicari non possent; Imò pluries practicatur, quod sub unius tantum nomine negotium explicatur, sive etiam si sub nomine omnium litteræ ab uno, vel etiam ab aliquo ministro, qui vulgò *complementarius* dicitur, scribi solent, & tamen obligat omnes iuxta plenè firmata in celebri Romana Societatis de Roignis 19. Iunii 1645. 2. Martii 1646. & 10. Februarii 1648. coram Ghislerio, quarum prima est impressa apud Marin. resol. 207. lib. 2. & tertia est decis. 151. p. 10. rec. in quibus firmatur, quod etiam si inter ipsos socios dissoluta esset societas, adhuc tamen, nisi huiusmodi dissolutio publicaretur per solitas litteras circulares, vel publica Edicta in locis, in quibus habebantur correspondentes, alii socii remanerent obligati, ut latius deductum habetur in sua materia *sub ritu. de credito*.

Nulli verò fundamento innixam putabam præ-

fatam excitatam difficultatem, quod nõ adesset societas universalis, sed esset communitio particularis istius negotii tantum, istam enim considerationem rectè intrare dicebam in ordine ad obligationem sociorum ex actibus indifferentibus gestis per socium etiam proprio & particulari non autem sociali nomine ac extra causam societatis, Secus autem quoad eos qui geruntur in causam ipsius negotii socialis, quoniam circa illud concernentia dicitur adesse universitas discretiva; Atque in his terminis alicujus negotii tantum absque necessitate desiderandi societatem omnium bonorum loquantur præmissæ auctoritates ac decisiones, & quotquot aliæ habeantur.

Si verò hæc ita procedunt ex solotacito ac legali mandato, etiam si nullum sociorum factum positivum seu consensus accederet. Multò magis ac pro meo iudicio extra dubium ea locum habere dicebam in hac facti specie, in qua concurrebat expressus consensus seu mandatum, quod hæc tracta facta per unum ex sociis impleteretur, stantibus dictis litteris certioratoris seu *d' auiso*, per quas dicebam omnem removeri difficultatem.

Licet enim in iure habeamus, quod huiusmodi litteræ solæ & de per se nullam inducunt obligationem, neque actionem producant, eo quia scribi potuerunt cum præsupposito tractu seu litterarum cambii, quæ deinde scriptæ non essent, seu alias non acceptatæ neque effectum sortitæ; At tamen ubi constat de effectuione, ita ut cesser dicta ratio dubitandi, tunc probant ac obligant, atque earum vigore exerceri potest ille processus executivus, qui, vel ex iure municipalis vel ex consuetudine ratione commercii ubique recepta, inter mercatores & negotiantes exercetur, ut ita distinguendo bene firmatur per Rotam in Romana seu 14. nuen. litterarum cambii coram Bichio impress. decis. 193. par. 11. recent. ex num. 11. & per tot. Multò vero magis in hac facti specie, in qua obligatio sociorum ex facto socii ut supra resultat ex sola juris dispositione, Vnde huiusmodi litteræ non deseruntur pro fundanda actione sive inducenda obligatione, sed ad solum effectum removendi eam difficultatem, quæ resultare posset ex ipsorum sociorum non probata scientia, vel non probato consensu; Atque ex his mihi videbatur casum esse incapacem dubitationis, nisi aliud in facto concurreret, quod eam causaret.

Quoverò ad aliud motivum, quod prædicta tracta implementum in mundinis sequutum esset, non liberè & purè, sed cum protestatione, atque ut vulgò dicitur *sub protextu*, quod apud dubitantes majorem inferre videbatur difficultatem, Aduertebam in hoc procedi cum aliquo æquivoco; iste siquidem solvendi modus *sub protextu* non alterat actum, ita ut tollat actionem aliàs competentem contra scribentes seu eos qui ex facto scribentes obligati remanerent, cum id nullo iure cautum sit, nullamque habeat rationem, dum potius majorem ipsius scribentis obligationem inducit; Procedit enim in casu quo scribentes maudet ei cui litteræ diriguntur, quod de tracta per ipsum solvenda se à tertio reintegraret, quo casu si purè & simpliciter impleteret, sequutus diceretur fidem illius tertii non autem scribentis, contra quem nullam haberet actionem; Secus autem ubi solutio

DISCURSUS XXX.

feret sub protextu & in honorem litterarum, Tunc enim ita solvens dicitur eius animum non sequendi fidem tertii, sed illam scribentis, contra quem proinde competit actio, atque hic est effectus hujus protestationis, ut de hoc modo acceptandi seu solvendi litteras cambii sub protextu habetur late apud Scacciam de Cambiis §. 2. gloss. 5. num. 35 & seqq. Gratian. discept. 388. num. 6. late Rota apud Ottobon. dec. 118. num. 7. cum seqq. & in pluribus alijs decisionibus antecedenter in eadem causa editis ibi enunciatis; Multo magis dum non solum protestatio erat simpliciter facta cum termino generali pro honore litterarum, sed habebat expressam causam dicti partiti ac obligationis aliorum sociorum, ut supra, Et sic facta erat pro majori cautela, & declaratione, Vnde magnum absurdum esset, ut ea, quæ pro majori cautela, & meliori declaratione facta sunt ad favorem facientis, retorqueri deberent in odium, atque causare contrarium effectum diminutionis jurium alias competentium contra omnia principia, & hæc mihi videbatur veritas.

Potissimè quia d. protestatio facta non erat per ipsum Carolum, sed per ipsius absentis procuratorem seu mandatarium, qui sine speciali mandato non poterat eius principali præjudicare suumque ius tollere per actum consistentem in committendo, cum attendatur solum præjudicium resultans omittendo juxta distinctionem de qua Surd. dec. 181. nu. 16. Greg. & add. dec. 75. nu. 1. & 4. & communiter. Sed hoc ad superabundantiam, nam etiam si dicta protestatio facta esset ab ipso principali, verè causare non posse videbatur hunc præjudicalem effectum.

ROMANA

SEV

ANCONITANA
PECUNIARIA

PRO

ALOYSIO GREPPIO

CVM

COCCHIS.

Casus disputatus coram A. C. & in Signatura, & resolutus pro Greppio.

An tertius scribens ei, cui litteræ cambii diriguntur ab alio in computum alterius, quod eas impleret, quia haberent suum finem, remaneat exindè obligatus ad favorem implentis dicta litteras cambii, seu tractum, si non sit idoneus ille, in cujus computum fit tracta.

S V M M A R I V M .

- 1 Facti series cum resolutione.
- 2 Quod laudator seu approbator scribens litteras cambii ad aliquid non teneatur, contrarium nu. 6. & seqq.
- 3 Scribens alteri litteras cambii, quod eas impleret in

computum tertii, ipse ad aliquid non tenetur. & num. 9.

- 4 Quod verba hauranno suo sine inducant obligationem propriam de stylo mercatorum.
- 5 Deferendum est stylo mercatorum, quorum verba intelligenda sunt prout ipsi intelligunt.
- 6 Expenditur auctoritas Borrelli, in qua fundata est conclusio, de qua nu. 2.
- 7 Et de alijs auctoritatibus in idem dicto num. 2.
- 8 Quando laudator teneatur etiam in sensu illum excusantium.
- 9 Declaratur conclusio, de qua num. 2.

DISC. XXX.

Juxta facti seriem occasione competentie fori recensitam sub tit. de jurisdictione: & foro compet. dis. 71. Cocchi negotiatores in Civitate Ancona scripserunt Greppio in Vibe negotiatori, ut impleret tractam sibi ex Venetijs faciendam à Platò in causam Pighetti pariter in dicta Anconitana Civitate negotiatoris, quia (sunt verba præcisa) hauranno suo sine; Cumque dicta tracta jam impleta in teutis mille Pighettus effectus minus idoneus solventem reintegrare non posset; Hinc provinæ Greppius suas direxit actiones contra dictos Cocchos, quorum fidem eum sequutum esse dicebat, Atque postquam rejecta fuit fori A. C. declinatoria ut supra; Assumpta in isto Tribunali, seu coram Prælato deputato disputatione negotii principalis decretum fuit ad favorem actoris mandatum executionis à Signatura justitiæ quoque canonizatum mediante reiectione appellationis suspensivæ cum solito rescripto sine præjudicio executionis, at que ita causa, quod sciam, cum solutione suam habuit.

In disputationibus autem in utroque Tribunali desuper habitis. Scribentes pro Cocchis reis conventis dicebant dictas litteras non continere, nisi simplicem laudationem dicti Pighetti, in cujus causam tracta à tertio faciendæ erat, De jure autem laudator non accedente dolo non tenetur, ut in his punctualibus terminis Borrell. consil. 47. Deducendo etiam super dicta conclusione laudatoris seu approbatoris auctoritates generales Menoch. consil. 179. & Cephal. consil. 437.

Et forte magis in specie ea, quæ ex Bursatr. & Gato, ac alijs habentur apud Rocch. respon. 14. 3. num. 8. lib. 1. quod si negotiator trahit alteri negotiatori aliquam partitam solvendam in computum alterius, tunc solvens nullam habet actionem contra trahentem, sed contra alterum ad cujus computum tracta facta est ac impleta, cum eius fidem solvens sequi dicatur, & hunc dicebant esse casum.

Scribens Ego pro Greppio actore, etiam cum sensu veritatis qualem causæ exitus quoque comprobavit dicebam justitiam assistere dicto actori, quoniam in facto justificabatur, eum prius requisitum ex parte Pighetti pro dicto implemento illud recusasse in sola ejus fide, sed replicasse, quod eatenus id facturus erat, quatenus de hoc sibi daretur ordo per Cocchos illud tradentes per eorum litteras continentes dicta verba, che hauranno suo sine, per quæ scribentium, seu mandantium obligatio inducta dicitur juxta stylum seu usum mercatorum, cui omnino deferendum est, quoniam verba mercatorum intelligenda sunt, prout ipsi intelligunt, quamvis juxta regulas grammaticales diversimodè